



การศึกษาความหมายของคำ และแนวทางการศึกษาความหมายของความเปรียบ

2.1 ประเภทของความหมาย

ภาษาหรือระบบการสื่อสารของมนุษย์ที่ใช้เสียงเป็นสิ่งสำคัญนั้น กล่าวได้ว่า เป็นระบบความสัมพันธ์ระหว่างเสียงและความหมาย ในเรื่องของความหมาย นักภาษาศาสตร์¹ แบ่งความหมาย ออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1.1 ความหมายของคำ

2.1.2 ความหมายทางไวยากรณ์

2.1.1 ความหมายของคำ คือ ลักษณะทางภาษาซึ่งสามารถเป็นตัวเชื่อมคำหรือรูปคำ ซึ่งอาจเป็นเสียงหรือตัวเขียนในภาษากับวัตถุในโลกหรือความรู้สึกนึกคิดซึ่งเป็นนามธรรม คำจำนวนไม่น้อยในภาษามีความหมายได้มากกว่า 1 ความหมาย ในภาษาไทยตัวอย่างดังกล่าวหาได้ไม่ยาก เช่น คำว่า "หมู" ในประโยคต่อไปนี้มีความหมายแตกต่างกัน คือ

1. ก บ้านฉันเลี้ยงหมูไว้ 10 ตัว
1. ข ลูกหมูตอนเล็ก ๆ เลี้ยงยาก
2. ขอสอบหมู ๆ ไม่ตองดูหนังสือกก็สอยได้
3. ลูกคุณอ้วนเหมือนลูกหมู

ความหมายของ หมู และลูกหมู ในตัวอย่างที่ 1 นั้น คือ สัตว์ชนิดหนึ่งที่มี 4 เท้า เลี้ยงลูกด้วยนม และสามารถนำมาขายเป็นสินค้าเพื่อประกอบเป็นอาหารได้ ในตัวอย่างที่ 2 คำว่าหมู หมายถึง "ง่าย" และประโยคที่ 3 ลูกหมู มีความหมายเหมือนคำว่า หมู ในประโยคที่ 1. ข แต่เน้นความอ้วนของสัตว์ชนิดนั้น นอกจากนี้ประโยคที่ 3 ยังเป็นประโยคที่มีการเปรียบเทียบเด็ก (ลูก) กับหมู ซึ่งอ้วน และความเปรียบเทียบนี้ให้ความหมายว่า ความอ้วนของเด็ก ๆ เป็นสิ่งที่น่าเอ็นดู

ความหมายของคำว่า "หมู" ในตัวอย่างที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่า ความหมายของคำว่า "หมู" หรือของคำโดยทั่วไปอาจแบ่งได้เป็น

1 H.A. Gleason, (1961), หน้า 2-3

ก. ความหมายนัยตรง ได้แก่ ความหมายประจำของคำศัพท์ และปกติ เป็นความหมายที่มีอยู่ในพจนานุกรม เช่น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 อธิบายคำว่า "หมู" ดังนี้ "หมู น. สัตว์เลี้ยงมี 4 เท้า เลี้ยงลูกด้วยนม สามารถนำมายขายเป็นสินค้าเพื่อประกอบเป็นอาหาร" ความหมายของ "หมู" ในประโยคที่ 1 เป็นความหมายนัยตรง

ข. ความหมายแฝง ได้แก่ ความหมายที่เพิ่มขึ้นไปจากความหมายนัยตรง เป็นความหมายที่แสดงทัศนคติ และความรู้สึกนึกคิดของผู้พูด โดยเฉพาะเมื่อผู้พูดไม่ต้องการพูดหรือบอกความหมายของสิ่งนั้นโดยตรง แต่ใช้การเปรียบเทียบของสิ่งนั้นกับอีกสิ่งหนึ่งแทน ดังนั้นความหมายแฝงจะเห็นได้จากข้อความประเภทความเปรียบเทียบ เช่น ความหมายของคำ "หมู" ในประโยคที่ 2 และ 3 เป็นความหมายแฝง

2.1.2 ความหมายทางไวยากรณ์ ได้แก่ ความหมายที่บ่งบอกหน้าที่ทางไวยากรณ์ของคำหรือหน่วยคำ เช่น ในภาษาอังกฤษ หน่วยคำ -s ใน books บอกหน้าที่ทางไวยากรณ์ คือพจน์ ซึ่งเป็นพหูพจน์ นอกจากนี้ความหมายทางไวยากรณ์ยังได้จากการนำเอาคำมาเรียงกันเป็นประโยค การเรียงลำดับตำแหน่งของคำเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าเรียงลำดับคำต่างกัน จะทำให้เกิดความหมายที่ต่างกันด้วย เช่น ถ้านำคำว่า "พอ" "ลูก" และ "เตะ" มาเรียงหรือรวมกันจะเกิดประโยคที่มีความหมายดังนี้

ก. พอเตะลูก

ข. ลูกเตะพอ

ประโยค 2 ประโยคนี้มีความหมายต่างกันเพราะการเรียงคำต่างกัน การที่คำนามปรากฏหน้าคำว่า "เตะ" บอกว่าคำนามนั้นเป็นผู้กระทำกริยาการเตะ การปรากฏของคำนามหลังคำว่า "เตะ" บอกว่าคำนามนั้นเป็นผู้ที่ได้รับการกระทำ คือการเตะจากผู้อื่น กล่าวคือ ในประโยค ก. พอเป็นผู้ทำการเตะลูก ส่วนในประโยค ข. ลูกเป็นผู้ทำการเตะพอ

นอกจากนี้ภาษาต่าง ๆ ต่างก็มีวิธีหรือกฎเกณฑ์ในการเรียงคำที่เป็นแบบเฉพาะถ้าจะสร้างประโยคที่มีความหมายก็ต้องเรียงคำตามกฎเกณฑ์ของภาษานั้น ๆ คำในประโยคไม่ได้เรียงตามกฎเกณฑ์ดังกล่าว ความหมายก็ไม่เกิดขึ้น เช่น ในภาษาไทย เราจะไม่พบการเรียงคำ 3 คำ ดังกล่าวข้างต้นในลักษณะดังนี้

* ค. เตะลูกท้อ หรือ เตะพ้อลูก

* ง. ลูกท้อเตะ หรือ พ้อลูกเตะ

* หมายถึงประโยคที่ไม่มีความหมาย โดยไม่คำนึงในเรื่องเสียง

อย่างไรก็ตามประโยคบางประโยคที่มีการเรียงคำแบบเดียวกันอาจมีความหมายได้มากกว่า 1 ความหมาย เนื่องจากความสัมพันธ์ของคำต่างกัน เช่น "หมากัดแมวตาย" มีความหมายได้ 2 อย่าง

1. หมากัดจนแมวตาย หรือแมวตายเพราะหมากัด ความหมายนี้ได้โดยพิจารณาความสัมพันธ์ของคำตามลักษณะโครงสร้างหน่วยประชิด คือ

หมา | กัด | แมว | ตาย

2. หมากัดแมวที่ตายแล้ว ซึ่งความสัมพันธ์ของคำตามลักษณะโครงสร้างหน่วยประชิด คือ

หมา | กัด | แมว | ตาย

2.2 การศึกษาเรื่องความหมายของคำ

ทฤษฎีการศึกษาเรื่องความหมายของคำมีหลายทฤษฎี แต่ละทฤษฎีก็ทำการศึกษาและอธิบายในเรื่องความหมายที่แตกต่ากันออกไป คือ

2.2.1 ทฤษฎีการวิเคราะห์แบบไวยากรณ์ดั้งเดิม (traditional school)

ในไวยากรณ์ดั้งเดิมนั้นมีการศึกษาวิเคราะห์เรื่องความหมายโดยใช้ทฤษฎีต่าง ๆ คือ

2.2.1.1 ทฤษฎีการอ้างอิง (reference) เป็นทฤษฎีที่อธิบายว่า

ความหมายของคำใดแก่การอ้างอิงของหรือสิ่งที่คำนั้นแทน กล่าวคือ คำย่อมอ้างอิงถึงสิ่งที่มีอยู่ในโลก เช่น แมวอ้างอิงถึงสัตว์ชนิดหนึ่ง สมศรีเป็นชื่ออ้างอิงบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โกรธอ้างอิงอารมณ์ชนิดหนึ่ง เกา อ้างอิงคุณสมบัติอย่างหนึ่ง เป็นต้น กล่าวโดยสรุปคือ คำในภาษามีความหมายได้ก็เพราะเป็นสัญลักษณ์แทนสิ่งหรือลักษณะต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลก และความหมายก็คือความสัมพันธ์ระหว่างคำและสิ่งที่ถูกอ้างอิง

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากทฤษฎีการอ้างอิงนี้ คือมีบางคำที่ไม่ได้อ้างถึงสิ่งใด ๆ ในโลก เช่น ที่ ว่า ก็ ในภาษาไทย หรือ to ในภาษาอังกฤษ หรือในบางกรณี สิ่งเดียวกันหรือบุคคลเดียวกันก็อาจมีคำเรียกได้หลายอย่าง เช่น พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ และนายกรัฐมนตรีไทยคนปัจจุบัน อ้างอิงบุคคลคนเดียวกันในขณะนี้ แต่ทั้ง 2 มีความหมายต่างกัน หรือในภาษาอังกฤษ

เช่น morning star และ evening star แม้จะหมายถึงดาวพระเคราะห์ดวงเดียวกัน แต่ความหมายของคำ 2 คำนี้ต่างกัน ควบเหตุนี้ การอธิบายว่าความหมายของคำคืออะไรตามทฤษฎีนี้จึงยังไม่ชัดเจน

2.2.1.2 ทฤษฎีความคิด (idealization) เป็นทฤษฎีที่อธิบายว่าคำจะมีความหมายได้โดยมีมโนทัศน์ (concept) เป็นส่วนสำคัญกล่าวคือ แทนที่ความหมายของคำจะหมายถึงความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างคำ และสิ่งที่ถูกอ้างอิง ทฤษฎีนี้อธิบายว่าความหมายมิใช่ความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างคำกับวัตถุ แต่ความหมายของคำจะต้องผ่านมโนทัศน์เช่น เมื่อได้ยิน "เกาอี้" ผู้ฟังต้องมีมโนทัศน์ "เกาอี้" จึงจะเข้าใจความหมายของ "เกาอี้" ได้ ทฤษฎีนี้ก็มีปัญหาคล้ายทฤษฎีการอ้างอิง คือ คำบางคำเราไม่อาจอธิบายได้ว่าสัมพันธ์กับมโนทัศน์อะไร เช่น ที่ ว่า ก็ เป็นต้น นอกจากนี้ มโนทัศน์ของผู้พูดแต่ละคนไม่ชัดเจนและอาจแตกต่างกันไปควบ เช่น คำว่า เกาอี้ ผู้พูด ก. อาจมีมโนทัศน์เป็น เกาอี้ไม้ธรรมดา ๆ มี 4 ขา ผู้พูด ข. อาจเป็น เกาอี้ที่มีเพียง 3 ขา ผู้พูด ค. อาจเป็น เกาอี้บุวมออย่างดี และผู้พูดอื่น ๆ อาจแตกต่างกันออกไปโดยไม่สามารถจำกัดมโนทัศน์นั้นได้ ทฤษฎีนี้จึงจัดได้ว่ายังอธิบายความหมายของคำไม่ชัดเจนและเพียงพอ

2.2.1.3 ทฤษฎีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคำ (association) เป็นทฤษฎีที่อธิบายความหมายของคำโดยยึดหลักเกณฑ์ความสัมพันธ์ในแง่ความหมายของคำ ๆ นั้นกับคำอื่น ๆ ในภาษา ซึ่งผลปรากฏว่าเราสามารถจำแนกกลุ่มคำตามลักษณะของความสัมพันธ์ทางความหมายได้ดังนี้

ก. คำที่มีความหมายเหมือน (synonyms) คือคำที่มีรูปต่างกัน แต่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน เช่น บาน เรือน กระทบ คฤหาสน์ ฯลฯ ใช้เรียกที่อยู่อาศัยของมนุษย์ หรือคำวาระประธาน บริโภค ฉันทน์ หม่า ยัด ฯลฯ ซึ่งใช้ในความหมายว่า กิน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ถ้าพิจารณาให้ละเอียดจะพบว่า ไม่มีคำที่มีความหมายเหมือนที่แท้จริง (absolute synonym) เพราะคำดังกล่าวไม่สามารถใช้แทนกันได้ในทุกกรณี เช่น คำว่า แม่ และ มารดา ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายเหมือนกัน จะพบว่าในหนังสือจำพวกหนังสือราชการหรือเอกสารจะใช้ "มารดา" แทนคำว่า "แม่" หรือ ในคำว่า แสบาน แสบัท แสบยก ก็ไม่สามารถนำคำ มารดาไปแทนที่เป็น *มารดาบาน *มารดาหัท

* มารดา ยก เป็นต้น

กรณีที่ทำให้คำไม่มีความหมายเหมือนกันที่แท้จริง ได้แก่

- | | | | |
|---------------------------------|-----------|-----------|-----|
| 1. <u>ความสุภาพของภาษา</u> เช่น | รับประทาน | สุภาพกว่า | กิน |
| | สามี่ | สุภาพกว่า | ผัว |
| | สิ้นใจ | สุภาพกว่า | ตาย |

2. ความเป็นทางการของภาษา จะพบว่าในภาษาพูดและภาษาเขียนจะมีการใช้คำที่แตกต่างกันออกไป เช่น

<u>ภาษาพูด</u>	<u>ภาษาเขียน</u>
ไบซี่ซี่	ใบอนุญาตขับขี่รถยนต์
หนัง	ภาพยนตร์
เยอะแยะ	มากมาย

3. ความแตกต่างในเรื่องของวัยและสถานภาพทางสังคม ในภาษาไทยการเลือกใช้คำที่ให้เหมาะสมกับวัยและสถานภาพทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญ เช่น คำที่แสดงบุรุษที่ 2 มีหลายคำ คือ ไต่ฝ่าละอองธุลีพระบาท ฝ่าละอองธุลีพระบาท ฝ่าพระบาท ไต่เท้า พระคุณเจ้า ท่าน คุณ เธอ หนู เอ็ง มึง ล้อ แก ฯลฯ ซึ่งคำเหล่านี้ใช้กับวัยและสถานภาพทางสังคมที่ต่างกันไป เช่น พระมหากษัตริย์ เชื้อพระวงศ์ พระสงฆ์ ครูอาจารย์ บิคา-มารคา เพื่อนสนิท และ ไม่นสนิท ผู้ที่อ่อนวัยกว่า ผู้ที่มีฐานะต่ำกว่า เช่น คนงาน คนรับใช้ ฯลฯ เป็นต้น

4. วัตถุประสงค์ในการใช้ภาษา การใช้ภาษานั้นมีวัตถุประสงค์ต่างกัน เช่น ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน จะไม่เหมือนกับภาษาที่ใช้ในการประพันธ์ต่าง ๆ เช่น

<u>ภาษาประจำวัน</u>	<u>ภาษานักประพันธ์</u>
พระอาทิตย์	ดวงตะวัน/ดวงสุรีย์/สุริยา
คอกบัว	อุบล
บอก	อธิบาย
นอน	พักผ่อน

กล่าวโดยสรุปคือ ไม่มีคำ 2 คำใดที่มีความหมายเหมือนกันอย่างแท้จริง ความแตกต่างกันตามลักษณะที่ใดกล่าวมาจะเป็นเครื่องช่วยให้เราเลือกคำมาใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการในการที่จะสื่อความหมายที่แท้จริง

ช. คำต่างความหมาย (antonyms) คือ คำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือมีความหมาย
 แง่กัน ซึ่ง จอห์น โลออนส์¹ แบ่งคำต่างความหมายเป็นชนิดย่อยได้ 3 ชนิด คือ

1. คำต่างความหมายแบบสมบูรณ์² (complementary antonyms)
 ไคแก่คำ ๆ หนึ่ง สื่อความหมายไปถึงคำอีกคำหนึ่งที่มีลักษณะเป็นคู่ตรงกันข้ามดังนี้ คือ A
 สื่อความหมาย -B และ -A สื่อความหมาย B เช่น นาย ก. เป็นโสค
 สื่อความหมายว่า นาย ก. ไม่แต่งงาน และนาย ก. ไม่เป็นโสค สื่อความหมายว่า นาย ก.
 แต่งงาน คำต่าง ความหมายชนิดนี้ ไคแก่

เป็น - ตาย
 ไค - ตก (สอบ)
 หญิง - ชาย
 พ่อ - แม่

2. คำต่างความหมายแบบสัมพันธ³ (graded antonyms) คำต่าง
 ความหมายชนิดนี้ต่างกับคำต่างความหมายแบบตรงข้าม คือ คำ ๆ หนึ่งจะสื่อความหมายไป
 ถึงอีกคำหนึ่งในลักษณะที่ว่า A สื่อความหมาย - B แต่ -A ไม่สื่อความหมาย B
 เช่น นาย ก. เป็นคนรวย สื่อความหมายว่า นาย ก. เป็นคนไม่จน แต่ นาย ก. เป็นคนไม่รวย
 ไม่ได้ หมายถึง นาย ก. จน หรือลูกคุณอ่อน หมายถึง ลูกคุณไม่ยอม แต่ลูกคุณไม่อ่อน ไม่ได้
 หมายความว่าลูกคุณยอม คำต่างความหมายชนิดนี้ ไคแก่

รัก -เกลียด รอน - หนาว
 ยาว - สั้น กว้าง - แคบ
 มืด - สว่าง เตี้ย - สูง

นอกจากนี้คำต่างความหมายแบบเทียบเคียงบางคู่อาจมีคำแย้งเป็นกลาง ๆ
 ปรากฏอยู่ด้วย ดังตัวอย่างคำที่ขีดเส้นใต้ในอัตรความหมายเทียบเคียงต่อไปนี้

มืด มัว สลัว ครึ้ม สว่าง
 รัก ชอบ เอ็นดู เกลียด
 รอน อุน เย็น หนาว

1 John Lyons, (1968) หน้า 460-470

2 ศศินทร์ วรรณานัน, ศาสตร์แห่งภาษา ฉบับที่ 2 (2525)

3 เล่มเคียวกน

3. คำต่างความหมายแบบเกี่ยวเนื่อง (converse antonyms)

คือคำที่มีความหมายตรงกันข้ามที่แสดงความเกี่ยวข้องและชวนให้นึกหรือคิดถึงคำที่เป็น
คู่กัน เช่น ถ้า ก. เป็นภรรยาของ ข. หมายความว่า ข. เป็นสามีของ ก. ลักษณะของ
คู่คำต่างความหมายชนิดนี้ ได้แก่

ครู	-	นักเรียน	ขึ้น	-	ลง
เจาหนี	-	ลูกหนี	พี่	-	น้อง
ไป	-	มา	หัวหน้า	-	ลูกน้อง
บน	-	ล่าง	พ่อ/แม่	-	ลูก
เข้า	-	ออก	เหนือ	-	ใต้

ค. คำพ้อง (homonyms) หมายถึง คำที่มีลักษณะบางอย่างพ้องหรือเหมือนกัน
แต่ความหมายต่างกัน ซึ่งการพ้องนั้นแบ่งได้เป็นลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. คำพ้องรูป หมายถึงคำที่มีรูปเขียนเหมือนกัน แต่ออกเสียงและความหมาย
ต่างกัน เช่น

เพลลา	ออกเสียงเป็น	เพ-ลา	เปลว	เวลา
	ออกเสียงเป็น	เพล	เปลว	เขา
แทน	ออกเสียงเป็น	แต	เปลว	พืชชนิดหนึ่งที่อยู่ในน้ำ
	ออกเสียงเป็น	แทน	เปลว	หวงแทน

2. คำพ้องเสียง หมายถึงคำที่มีเสียงเหมือนกัน แต่รูปเขียนและความหมาย
ต่างกัน เช่น

การ	กาล	กาฬ	กาญจน์	ต่างก็ออกเสียงเป็น /kāan/
ชาน	ชาญ	ญาณ		ต่างก็ออกเสียงเป็น /chāan/
คำ	ชา	ชา		ต่างก็ออกเสียงเป็น /khāa/

3. คำพ้องรูปและพ้องเสียง คือ คำที่เหมือนกันในการเขียน และออก
เสียง แต่ใช้ในความหมายที่ต่างกัน เช่น

เสียง /tāa/ รูปเขียน คือ ตา อาจหมายถึงอวัยวะที่เรามอง และพ่อของ
แม่ เป็นต้น

เสียง /yók/ รูปเขียน คือ ยก อาจหมายถึงขึ้นโดยมีการใช้กำลังในการ
หยิบ หรือช่วงเวลาในกีฬาประเพณีมวย เป็นต้น

ง. คำหลายความหมาย (polysyms) การที่คำ ๆ หนึ่งอาจมีไวยากรณ์หลายความหมายนั้น โลออนส์¹ กล่าวว่า เป็นเพราะความหมายหลักของคำ ๆ นั้นเอื้อให้นำไปใช้ในการทำหน้าที่ทางไวยากรณ์ได้หลายอย่าง โดยทั่วไปจะเป็นหน้าที่ทางไวยากรณ์ต่างกัน เช่น คำ "ที่" ในภาษาไทย ซึ่งมีหน้าที่ทางไวยากรณ์ต่าง ๆ ดังนี้

1. ฉันมีที่อยู่ที่แปลงหนึ่งที่แถวลาคหราว (ที่ เป็นคำนาม หมายถึงที่คน)
2. ลูกที่อยู่ที่โรงเรียนที่คลองตัน (ที่ เป็นคำบุพบท บอกถึงสถานที่)
3. ฉันที่ชอบกาแฟ 2 ที่ (ที่ เป็นคำลักษณนามสำหรับเครื่องดื่ม)
4. ฉันที่เบื่อที่อาจารย์ที่ชอบบน (ที่ เป็นคำสันธานนำนามาประโยค)

จ. คำที่มีความหมายครอบคลุม (hyponyms) คือ ความหมายหนึ่งมี

ความหมายครอบคลุม หรือรวมความหมายของคำอื่น ๆ ไว้ เช่น

สัตว์ มีความหมายครอบคลุมสัตว์ที่เลี้ยงในบ้านและสัตว์ป่า มี 4 ขา หรือ 2 ขา หรือ เลี้ยงคลาน เลี้ยงไว้เพื่อเป็นอาหารหรือเพื่อความเพลิดเพลิน หังดูร้าย และไม่ดูร้าย เป็นต้น

เวชภัณฑ์ มีความหมายครอบคลุม เครื่องมือ เครื่องใช้ในทางการแพทย์ทั้งหมด เช่น ยาทุกชนิดที่มีลักษณะเป็นเม็ดและน้ำ เครื่องมือผ่าตัด เข็มฉีดยา อุปกรณ์การเฝ้าไข้ กล้องผ่าตัด ฯลฯ

ประชาชน มีความหมายครอบคลุม พ่อค้า ตำรวจ ทหาร ข้าราชการ นักศึกษา ชาวไร่ชาวนา เด็ก และพลเมืองของประเทศทุกคน

2.2.2 ทฤษฎีแยกหน่วยประกอบทางความหมายของคำ (componential analysis)

หลักการของทฤษฎีนี้คือ การแยก (decompose) ความหมายของคำออกเป็นหน่วยความหมายย่อย หรือที่เรียกว่าอรรถลักษณะ (semantic feature) การนำเอาคำมาแยกเป็นความหมายย่อยนี้ ทำให้เห็นความสัมพันธ์ทางความหมายของคำในภาษาไทย คำบางคำมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันทางความหมาย กล่าวคือ เป็นคำที่มีอรรถลักษณะเหมือนกันเป็นส่วนใหญ่ หรือ เป็นคำที่มีความสัมพันธ์ทางความหมายน้อยมากหรือไม่มีเลย ตัวอย่างเช่น ในภาษาไทย "ฉีก คัด หั่น สับ แล เลาะ เจียน ผาน เจาะ คว้าน ฯลฯ" เป็นคำที่แสดงความหมายว่าเป็นการทำให้ของหรือสิ่งของขาดจากกัน เมื่อนำคำดังกล่าวมาแยกเป็นหน่วยย่อย ๆ ทางความหมาย จะพบ

1 John Lyons, (1968) หน้า 405-407

ว่าในคำแต่ละคำจะมีหน่วยประกอบทางความหมายบางหน่วยที่แสดงถึงความเหมือนและความแตกต่างทางความหมาย ดังนี้

ฉีก	ตัด	หัน	สับ	ฯลฯ
+ การกระทำที่ ทำให้สิ่งของ ขาดจากกัน - ของมีคม - ภาชนะรองรับ + อาการฉับไว	+ การกระทำที่ ทำให้สิ่งของ ขาดจากกัน + ของมีคม - ภาชนะรองรับ - อาการฉับไว	+ การกระทำที่ ทำให้สิ่งของ ขาดจากกัน + ของมีคม + ภาชนะรองรับ - อาการฉับไว	+ การกระทำที่ ทำให้สิ่งของ ขาดจากกัน + ของมีคม + ภาชนะรองรับ + อาการฉับไว	

จะเห็นว่าคำทุกคำที่ยกมานี้มีอรรถลักษณะ [+ การกระทำที่¹ทำให้สิ่งของขาดจากกัน] อรรถลักษณะนี้ทำให้คำในกลุ่มนี้มีความหมายแตกต่างไปจากคำกลุ่มอื่น เช่น คน กวน เปียก ซึ่งไม่มีอรรถลักษณะ ดังกล่าว นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาอรรถลักษณะอื่น ๆ ในคำชุดที่ยกมาข้างต้นนี้ จะเห็นว่า "ฉีก" มีความหมายที่ห่างไกลไปจากคำอื่น ๆ เพราะอรรถลักษณะ [- ของมีคม] ขณะที่ "ตัด" มีความใกล้เคียงกับ "หัน" มากกว่า "สับ" เพราะ "ตัด" มีอรรถลักษณะที่ต่างจาก "หัน" เพียงอรรถลักษณะเดียว คือ [- ภาชนะรองรับ] แต่มีอรรถลักษณะที่ต่างจาก "สับ" 2 อรรถลักษณะ คือ [- ภาชนะรองรับ] และ [- อาการฉับไว] ส่วน "หัน" มีความใกล้เคียงกับ "สับ" มากกว่าคำอื่น ๆ เพราะมีอรรถลักษณะต่างกันเพียงอรรถลักษณะเดียวคือ [- อาการฉับไว]

จะสังเกตได้ว่าอรรถลักษณะหรือความหมายย่อยแต่ละความหมายที่ประกอบกันขึ้นมาเป็นความหมายของคำแต่ละคำนั้นไม่ใช่อรรถลักษณะที่พบในคำเพียงคำเดียว ซึ่งตัวอย่างที่แสดงข้างบนนี้ชี้ให้เห็นว่า อรรถลักษณะ [+ ของมีคม] ปรากฏอยู่ในคำ "ตัด" "หัน" "สับ" หรืออรรถลักษณะ [+ อาการฉับไว] ปรากฏในคำ "ฉีก" และ "สับ" เป็นต้น

หรือในคำ พ้อ ความหมายของคำ ๆ นี้ อาจแยกเป็นอรรถลักษณะย่อยได้ดังนี้

พ่อ $\left[\begin{array}{l} + \text{ มีชีวิต} \\ + \text{ มนุษย์หรือสัตว์} \\ + \text{ เพศชาย} \\ \pm \text{ อายุต่ำกว่า 15 ปี} \\ + \text{ มีลูก} \end{array} \right]$

อรรถลักษณะที่ปรากฏใน พ่อ นี้ จะปรากฏในความหมายของคำอื่น ๆ ได้อีกหลายคำ เช่น

แม่	หนุ่ม	สาว	เด็กชาย	เด็กหญิง
$\left[\begin{array}{l} + \text{ มีชีวิต} \\ + \text{ มนุษย์หรือสัตว์} \\ - \text{ เพศชาย} \\ \pm \text{ อายุต่ำกว่า 15} \\ + \text{ มีลูก} \end{array} \right]$	$\left[\begin{array}{l} + \text{ มีชีวิต} \\ + \text{ มนุษย์} \\ + \text{ เพศชาย} \\ - \text{ อายุต่ำกว่า 15} \\ - \text{ มีลูก} \end{array} \right]$	$\left[\begin{array}{l} + \text{ มีชีวิต} \\ + \text{ มนุษย์} \\ - \text{ เพศชาย} \\ - \text{ อายุต่ำกว่า 15} \\ - \text{ มีลูก} \end{array} \right]$	$\left[\begin{array}{l} + \text{ มีชีวิต} \\ + \text{ มนุษย์} \\ + \text{ เพศชาย} \\ - \text{ อายุต่ำกว่า 15} \\ - \text{ มีลูก} \end{array} \right]$	$\left[\begin{array}{l} + \text{ มีชีวิต} \\ + \text{ มนุษย์} \\ - \text{ เพศชาย} \\ + \text{ อายุต่ำกว่า 15} \\ - \text{ มีลูก} \end{array} \right]$

ในการแตกความหมายย่อยของคำ นักอรรถศาสตร์จะใช้อรรถลักษณะที่มีค่าเป็น

2 ค่า (binary values) คือ แทนที่จะใช้ [+เพศชาย] และ [+เพศหญิง]

จะใช้ [+เพศชาย] สำหรับ เพศชาย และ [-เพศชาย] สำหรับ เพศหญิง

หรือใช้ [+เพศหญิง] สำหรับ เพศหญิง ก็จะใช้ [-เพศหญิง] สำหรับ เพศชาย ก็ได้

นอกจากนี้ เราจะพบอีกควยว่าอรรถลักษณะบางอย่างอรรถลักษณะจะนำไปสู่อรรถลักษณะอื่นได้โดยอัตโนมัติ เช่น [+มนุษย์] ย่อมให้ความหมาย [+มีชีวิต] ควยการนำไปสู่ความหมายอื่นของอรรถลักษณะบางอย่างอรรถลักษณะนี้ เราอาจไม่ต้องใส่อรรถลักษณะดังกล่าวได้ในรายการคำศัพท์ (lexicon) ดังนั้นคำทั้ง 6 คำ ข้างต้นอาจเขียนใหม่ได้ดังนี้

พ่อ	แม่	หนุ่ม
$\left[\begin{array}{l} + \text{ มนุษย์หรือสัตว์} \\ + \text{ เพศชาย} \\ \pm \text{ อายุต่ำกว่า 15} \\ + \text{ มีลูก} \end{array} \right]$	$\left[\begin{array}{l} + \text{ มนุษย์หรือสัตว์} \\ - \text{ เพศชาย} \\ \pm \text{ อายุต่ำกว่า 15} \\ + \text{ มีลูก} \end{array} \right]$	$\left[\begin{array}{l} + \text{ มนุษย์หรือสัตว์} \\ + \text{ เพศชาย} \\ - \text{ อายุต่ำกว่า 15} \\ - \text{ มีลูก} \end{array} \right]$

สาว	เด็กชาย	เด็กหญิง
+ มนุษย์	+ มนุษย์	+ มนุษย์
- เพศชาย	+ เพศชาย	- เพศชาย
- อายุต่ำกว่า 15	+ อายุต่ำกว่า 15	+ อายุต่ำกว่า 15
- มีลูก	- มีลูก	- มีลูก

2.2.3 ทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรต (transformational school)

ทฤษฎีไวยากรณ์ของกลุ่มปริวรรตนี้เป็นทฤษฎีที่อธิบายความรู้ในภาษาของผู้พูดผู้ฟังหรือผู้ใช้ภาษา ไวยากรณ์ของนักภาษากลุ่มนี้ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบทางเสียง (phonological component) องค์ประกอบทางความหมาย (semantic component) และองค์ประกอบทางวากยสัมพันธ์ (syntactic component)

เนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สนใจที่จะศึกษาในเรื่องของความหมาย ผู้วิจัยจึงจะกล่าวถึงเฉพาะการดำเนินงานขององค์ประกอบทางความหมาย ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ตีความหมายของประโยคโดยตีความข้อมูลที่ได้จากองค์ประกอบทางวากยสัมพันธ์

องค์ประกอบทางความหมายที่ใช้ในการตีความนั้นประกอบด้วยส่วนประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นคำศัพท์ (dictionary) และส่วนที่เป็นกฎการตีความ (projection rules)

ก. ส่วนประกอบที่เป็นคำศัพท์ ได้แก่ คำศัพท์ต่าง ๆ ที่มีใช้อยู่ในภาษาคำศัพท์ เหล่านี้แสดงอรรถลักษณะหลายชนิด คือ

1. อรรถลักษณะที่บ่งหน้าที่ทางวากยสัมพันธ์ (syntactic markers)

คือ อรรถลักษณะที่อธิบายว่า คำ ๆ นั้นมีหน้าที่ของไวยากรณ์อย่างไรไต่บ้าง เช่น "นาม" เป็นอรรถลักษณะที่บ่งว่าคำนั้น ๆ ทำหน้าที่เป็นคำนาม อรรถลักษณะชนิดนี้ไม่ปรากฏในเครื่องหมายใดๆ

2. อรรถลักษณะที่บ่งความหมายรวม (semantic markers)

คืออรรถลักษณะที่บอกคุณสมบัติหรือลักษณะของคำนั้น ๆ อรรถลักษณะชนิดนี้มีลักษณะเป็นสากลลักษณะ คือจะปรากฏในหลาย ๆ ภาษาในโลก และเป็นอรรถลักษณะที่ปรากฏรวมในคำหลาย ๆ คำ เช่น "สัตว์" ปรากฏในคำ "หมู" "แมว" "เป็ด" "ไก่" ฯลฯ อรรถลักษณะชนิดนี้ปรากฏในเครื่องหมาย ()

3. อรรถลักษณะที่บ่งความหมายต่าง (distinguishers)

คืออรรถลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของคำที่ทำให้คำ ๆ หนึ่งต่างจากคำอีกคำหนึ่ง อรรถลักษณะชนิดนี้ปรากฏในเครื่องหมาย []

4. อรรถลักษณะที่บ่งการเกิดรวมกัน (selectional restriction)

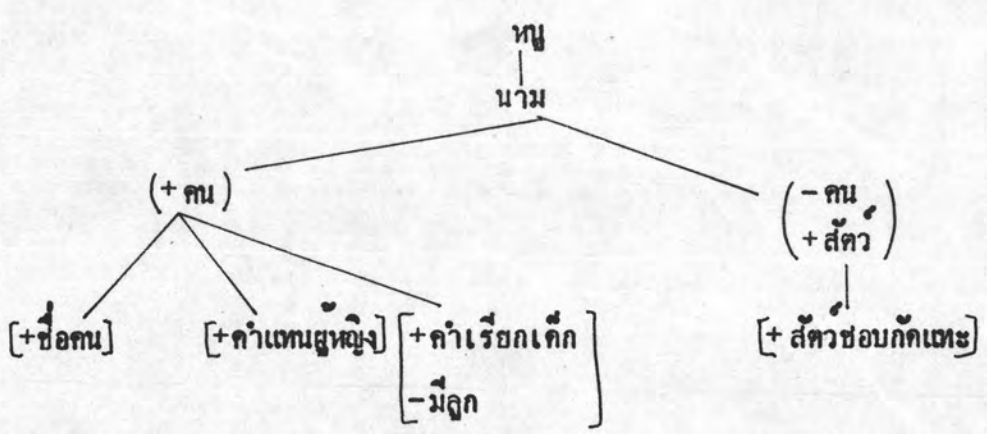
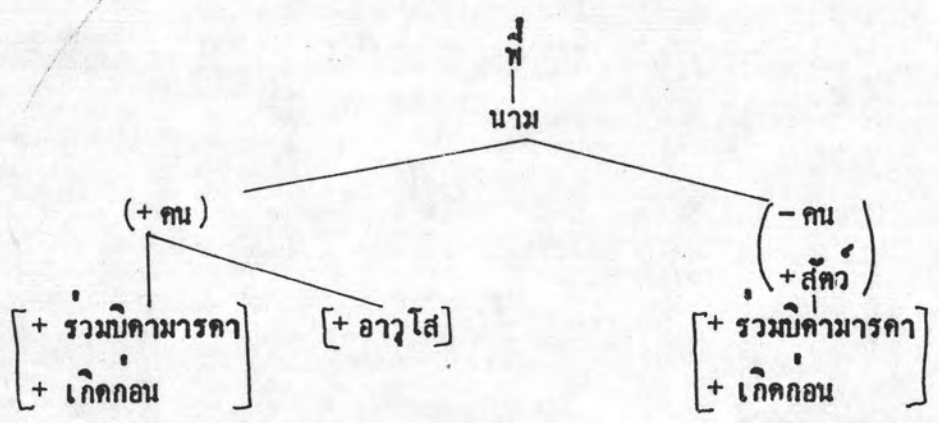
คือ อรรถลักษณะที่บ่งการเกิดรวมกันของคำ ๆ หนึ่งกับอีกคำหนึ่ง อรรถลักษณะชนิดนี้ปรากฏอยู่ในเครื่องหมาย < >

ตัวอย่างขององค์ประกอบที่เป็นคำศัพท์ดังกล่าวได้แก่ คำว่า ที่ และ หนู ซึ่ง พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2493 อธิบายว่า

ที่ น. ผู้รวมบิดาหรือมารดาเดียวกัน และเกิดก่อน, เป็นคำนำหน้าเรียกชื่อ คนที่มีอายุคราวเดียวกับที่ หรือมีศักดิ์เสมอกัน

หนู น. สัตว์ตัวเล็ก ๆ ในจำนวนพวกกั๊กเฉพาะมีหลายชนิด เช่น หนูชุก หนูตะเภา ชื่อของคน คำที่ใช้เรียกแทนตัวผู้หญิง คำสำหรับเรียกเด็กว่าหนูนั้น หนูนี้

คำจำกัดความของคำ 2 คำ ข้างต้นอาจเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้



ข. ส่วนประกอบที่เป็นกฎการตีความ¹ โค้ดแกกฏที่กำหนดการตีความหมายของประโยคจากความหมายของคำแต่ละคำและการเรียงลำดับของคำ การที่คำเกิดร่วมกันโค้ดหรือไม่ เนื่องจากการที่คำ ๆ หนึ่งมีความหมายได้มากกว่า 1 ความหมาย กฎนี้จึงมีหน้าที่บ่งความหมายของประโยคว่าเป็นอย่างไร นอกจากนี้ยังช่วยบอกว่าประโยคใดเป็นประโยคกำกวมหรือผิดไวยากรณ์ และประโยคใดมีความหมายเหมือนประโยคใด เช่น คำว่า "พี่" และ "หนู" เกิดด้วยกันในประโยค "พี่หนูกำลังมีท้อง" ส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎ จะทำหน้าที่รวมความหมายของคำต่าง ๆ โดยเฉพาะ "พี่" "หนู" และ "ท้อง" และทำให้เกิดประโยคที่มีความหมายต่าง ๆ ดังนี้

1. ภรรยาบอกสามีว่าคนกำลังมีท้อง (พี่ = สามี หนู = ภรรยา)
2. พี่ของเด็กคนหนึ่งกำลังมีท้อง (พี่ = ผู้เกิดก่อนรวมบิคารมารคา หนู = คำสรรพนามที่ใช้เรียกเด็ก)
3. พี่ของผู้หญิงคนกำลังมีท้อง (พี่ = ผู้เกิดก่อนรวมบิคารมารคา หนู = คำสรรพนามใช้แทนตัวผู้พูดซึ่งอายุน้อยกว่าผู้ฟัง)
4. พี่ของคนที่ยี่หนูกำลังมีท้อง (พี่ = ผู้เกิดก่อนรวมบิคารมารคา หนู = ชื่อคน)
5. ผู้พูดบอกคนอื่น (ซึ่งอายุต่ำกว่า) ว่าคนที่ชื่อหนูกำลังมีท้อง (พี่ = คำสรรพนามใช้เรียกผู้อายุต่ำกว่า หนู = ชื่อคน)
6. ผู้พูดบอกที่รวมบิคารมารคาว่าคนกำลังมีท้อง (พี่ = ผู้เกิดก่อนรวมบิคารมารคา หนู = คำสรรพนามใช้แทนตัวผู้พูดซึ่งอายุน้อยกว่าผู้ฟัง)
7. ผู้พูดบอกคนอื่น (ซึ่งอายุต่ำกว่า) ว่าคนกำลังมีท้อง (พี่ = คำสรรพนามใช้เรียกผู้อายุต่ำกว่า หนู = คำสรรพนามใช้แทนผู้พูดซึ่งอายุน้อยกว่าผู้ฟัง)
8. ผู้พูดบอกคนอื่น (ซึ่งอายุต่ำกว่า) ว่า สัตว์ชนิดหนึ่งกำลังมีท้อง (พี่ = คำสรรพนามใช้เรียกผู้อายุต่ำกว่า หนู = สัตว์)

1 ดูรายละเอียดในบทที่ 3 ข้อ 3.6.2

- * 9. ผู้พูดบอกคนอื่น (ซึ่งอาจโสดกว่าตน) ว่าเด็กคนหนึ่งกำลังมีท้อง
(หญ = เด็ก ที่ = อาจโสด)
- * 10. พี่ของสัตว์ (หญ) กำลังมีท้อง (หญ = สัตว์ ที่ = รวม
บิตามารดาและเกิดก่อน)

เครื่องหมาย * หน้าประโยค 9 และ 10 หมายถึงเป็นประโยคที่ส่วนประกอบที่เป็นกฎ
ไม่อนุญาตให้เกิด เพราะอรรถลักษณะที่เลือกความหมายเฉพาะในประโยคที่ 9 คือคำ "เด็ก"
[- มีลูก] ซึ่งไม่สามารถที่จะเกิดกับ กำลังมีท้อง ส่วนในประโยคที่ 10 นั้น สัตว์ไม่มีการ
นับเครือญาติกัน ดังนั้นประโยคนี้จึงไม่เกิดเช่นกัน

สรุปได้ว่า อรรถลักษณะที่เลือกความหมายเฉพาะจะทำหน้าที่บังคับให้เกิด
แต่ประโยคที่มีความหมายและถูกไวยากรณ์เท่านั้น ประโยคเช่น เด็กไทยคือหัวใจของชาติ
หรือ คนไม่คือเพื่อนชีวิต หนังสือหลอน ฯลฯ ไม่สามารถปรากฏหรือใช้ได้ในภาษาเพราะ
ในประโยคแรก คำ "หัวใจ" มีอรรถลักษณะ [+ อวัยวะ] [+ สิ่งมีชีวิต] ส่วน "ชาติ"
มีอรรถลักษณะ [- มีชีวิต] ซึ่งสื่อความหมายว่า [- อวัยวะ] ควช หรือในประโยคที่ 2 "คน
ไม่" มีอรรถลักษณะ [+ พืช] แต่ "เพื่อน" มีอรรถลักษณะเป็น [+ มนุษย์] และในประโยคสุดท้าย
กริยา "ดู" บังคับว่าคำนามที่ปรากฏข้างหน้าจะต้องมีอรรถลักษณะเป็น [+ สิ่งมีชีวิต] แต่ "หนังสือ"
มีอรรถลักษณะเป็น [- มีชีวิต] ความแตกต่างของอรรถลักษณะดังกล่าวจะทำให้ส่วนที่ทำหน้าที่
เป็นกฎไม่สามารถตีความหมายของประโยคได้

อย่างไรก็ตาม ประโยคดังกล่าวเป็นประโยคที่มีและใช้อยู่ในภาษา นักภาษา-
ศาสตร์ เช่น ลีช¹ เรียกประโยคเหล่านี้ว่าประโยคข้ามเปรียบเทียบ โดยลีช กล่าวว่าแม้
อรรถลักษณะ [+ อวัยวะ] และ [- มีชีวิต] จะไม่เลือกเกิดด้วยกัน ก็อาจมีการตีความหมาย
ของประโยคเหล่านี้ได้โดยมีการปรับอรรถลักษณะซึ่งจะทำให้ประโยคเหล่านี้เกิดความหมาย
ได้รายละเอียดเหล่านี้ ผู้วิจัยเสนอไว้ในบทที่ 3

1 Geoffrey Leech, (1974) หน้า 7-9

2.3 แนวทางการศึกษาความหมายของความเปรียบ

2.3.1 ความหมายของความเปรียบ ความเปรียบคือ ข้อความที่แสดงการเปรียบเทียบของ 2 สิ่งที่มีคุณสมบัติหรือลักษณะที่ร่วมกันและต่างกัน การใช้ข้อความดังกล่าวทำให้เกิดการขยายความหมายออกไปจากความหมายเดิมของคำ (extension of meaning) และเป็นการให้ภาพ (พจน์) ใหม่โดยใช้คำที่มีและรู้จักมาก่อนแล้วในภาษา เช่น เรอมนัสนักกีฬา กา ในข้อความนี้ไม่ได้หมายถึงความหมายเดิมของคำคือสัตว์จำพวกนกชนิดหนึ่ง แต่ให้ความหมายใหม่คือ คนที่มีฐานะคำคือ สาเหตุที่ทำให้ความหมายเดิมเปลี่ยนมาเป็นความหมายใหม่ดังกล่าวได้ เพราะว่า กา ซึ่งเป็นสัตว์จำพวกนกนั้นไม่มีความสวยงามเหมือนนกชนิดอื่น ๆ คือ นกก็มีสีคำสนิท เสียงร้องก็ไม่ไพเราะเหมือนนกทั่ว ๆ ไปด้วยเหตุนี้นกชนิดนี้จึงจัดได้ว่าเป็นนกชนิดที่ไม่มีใครต้องการ ซึ่งความหมายที่คำก่อนนี้เองที่ถูกย้ายไปใช้เมื่อเปรียบเทียบกับคน คือ เธอ ช่างคน

2.3.2 ลักษณะของความเปรียบ นักภาษาศาสตร์เชิงอรรถศาสตร์ เช่น อุลแมน และริชาร์ดส์¹ อธิบายความเปรียบโดยพิจารณาว่าความเปรียบประกอบด้วยองค์ประกอบที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานทางความหมาย 2 อย่าง คือ

ก. สิ่งที่ถูกเปรียบ หมายถึงความคึกที่ต่อการนำมาเสนอหรือเนื้อหาที่เรานำมาเปรียบเทียบ

ข. แบบเปรียบ หมายถึงสิ่งที่สื่อให้เห็นถึงความคึกตัวอย่าง เช่น ความเปรียบว่า

มาลีเป็นแม่เสือร้าย

สิ่งที่ถูกเปรียบ คือ คุณสมบัติทางนิสัยของคน ๆ หนึ่งที่ชื่อมาลี แบบเปรียบคือแม่เสือ การที่เราสามารถนำลักษณะโครงสร้างที่เป็นพื้นฐานทางความหมายทั้ง 2 อย่างมาเปรียบเทียบกันได้ เพราะว่าโครงสร้างของทั้งสองจะต้องมีลักษณะบางลักษณะร่วมกันอยู่ในความคึกของผู้คึก คือ ทั้งคนที่ชื่อมาลีและแม่เสือจะต้องมีคุณสมบัติบางอย่างที่คล้ายกันในแง่ของความร้าย

1 S. Ullman, (1962) หน้า 162-163 และ C. Hugh Holman, (ed) (1960) หน้า 281

ความนวล ความเป็นอันครายคออ่อน และลักษณะอื่น ๆ ที่แล้วแต่ผู้พูดและผู้ฟังจะเลือกตีความ

นอกจากนี้ สิ่งสำคัญที่ทำให้ความเปรียบเทียบมีประสิทธิภาพในการขยายความหมาย คือ ความมากน้อยในความคล้ายคลึงของสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบและแบบเปรียบเทียบ ถ้าสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบกับแบบเปรียบเทียบมีความคล้ายคลึงกันน้อย ความเปรียบเทียบนั้นจะมีประสิทธิภาพในการขยายความหมายออกไปมาก และในทางตรงกันข้ามถ้าสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบและแบบเปรียบเทียบมีความคล้ายคลึงกันมาก ประสิทธิภาพในการขยายความหมายย่อมมีน้อย เช่น ความเปรียบเทียบที่เปรียบเทียบเทียบดอกไม้ชนิดหนึ่งกับดอกไม้ชนิดหนึ่งย่อมไม่ให้ความหมายหรือความรู้สึกอะไรมาก ต่างกับความเปรียบเทียบที่เปรียบเทียบคนกับสุนัขจิ้งจอก ซึ่งทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดความรู้สึกนึกคิดทางความหมายที่ไม่ดี ไคมากมาย ริชาร์ดส์¹ ได้กล่าวไว้ว่า "... ยิ่งของ 2 สิ่งที่น่ามาเปรียบเทียบเทียบกันมีความห่างไกลกันมากเท่าใด ประสิทธิภาพแห่งการเปรียบเทียบนั้นก็จะมีมากยิ่งขึ้น เหมือนรูปที่ยิ่ง้างมากก็ยังมีแรงพุ่งของลูกศรไปไกลมาก..."

2.3.3 สาเหตุที่ทำให้เกิดข้อความประเภทความเปรียบเทียบ การเกิดข้อความประเภทความเปรียบเทียบซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของการใช้ภาษามนุษย์มีสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้

ก. ความเปรียบเทียบเป็นเครื่องมือในการใช้ภาษา วิธีให้ความหมายสิ่งที่เป็นนามธรรม (abstract) ได้ชัดเจนและรวดเร็วก็คือการใช้ความเปรียบเทียบ เช่น ถ้าจะอธิบายคำ ใจร้าย หรือ ทูจริต ซึ่งเป็นนามธรรมให้คนเข้าใจนั้นเป็นการยาก ทางที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจคือการนำเอาคำที่เป็นรูปธรรม (concrete) เช่น คำ (แปลว่า มืด) และ คด (แปลว่า งอ โกง ไม่ตรง) มาใช้เป็นใจคำ คนคด จะทำให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านเข้าใจและมองเห็นภาพทัศนโคทัศน์

ข. ความเปรียบเทียบทำให้เกิดข้อความหรือคำที่สื่อความหมาย อารมณ์ และภาพทัศน โคทัศน์ ได้ดี และเหมาะสมที่สุด เช่น

1. ก. อุเพื่อนสนิทของฉันสิ ทำอะไรก็ต้องทำด้วยกัน
- ข. อุบาท้องโงมฉันสิ ทำอะไรก็ต้องทำด้วยกัน
2. ก. คนพอมมากเกินมาแล้ว
- ข. กุ้งแห้งเกินมาแล้ว

1 I.A. Richards, (1935) หน้า 123-125

3. ก. วังจนเหนือหอย

ข. วังจนลินหอย

ประโยค ข. ของทั้ง 3 ประโยคสื่อความหมายได้ดีกว่า คือบอกภาพพจน์และอารมณ์
ได้มากกว่าประโยค ก. เป็นต้น

2.3.4 ประโยชน์ของความเปรียบเทียบ

ก. ความเปรียบเทียบทำให้เกิดกลุ่มคำที่มีความหมายเหมือน เช่น
ข้างเท้าหลัง นำพริกควยเก่า ของเก่า ผาเก่าที่เตลาโคลนคม ซึ่งมีความหมายเหมือน
"ภรรยา"

ข. ความเปรียบเทียบซึ่งเป็นที่มาของความหมายแฝงชี้ให้เห็นถึงทัศนคติและ
ความรู้สึกนึกคิดของคนหรือกลุ่มคนที่ใช้ความเปรียบเทียบนั้น เช่น คำ หนู จะเห็นว่าในสังคม
ชาวอเมริกัน ความเปรียบเทียบที่ใช้คำนี้มีความหมายที่แสดงถึงคุณสมบัติที่ไม่ดีของคน เช่น
ความสกปรก ความโลภ แต่ในสังคมคนไทย ความเปรียบเทียบโดยใช้คำ หนู นี้มีความหมาย
หลายอย่าง คือ ความหมายที่ดี [+ คี] ความหมายที่ไม่ดี [- คี] และ
ความหมายที่เป็นกลาง [\pm คี] เช่น

[+ คี] เด็กคนนั้นอ้วนกลมเหมือนหนู

[- คี] เห็นฉันทูเป็นหนูหรือใจ

[\pm คี] ซอสอวบหนู ๆ ไม่ตองจูงนังสือกัสอบไต

ความแตกต่างทางความหมายของคำนี้ในสังคมไทยอเมริกันชี้ให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดของ
คนว่าต่างกันด้วย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาความเปรียบเทียบเกี่ยวกับผู้หญิง ซึ่งมีสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบเป็น
"ผู้หญิง" เสมอ ความหมายของสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบจึงไม่ต้องวิเคราะห์ สิ่งที่จะต้องวิเคราะห์
คือความหมายของแบบเปรียบเทียบ ซึ่งจะกล่าวถึงในบทที่ 3